

כ"א בשבט ה'תשפ"ה (19.2.2025)
מדש-140

הנדון: היערכות הלכתית לשבת במזג אויר חורפי קיצוני

הקובץ מבוסס על פסקי הלכה מטעם הרב נתן חי, רב היישוב איתמר לשעבר

הכנות שרצוי לבצע לפני שבת

- 1) לפנות שבילי הליכה במקומות שנערם שלג.
- 2) במקרה של צפי להפסקות חשמל, עדיף לחמם את האוכל על הגז עם פלטת פח עליו, ואז השימוש כמו בפלטה של שבת. רצוי לכסות את כפתורי הגז בנייר כסף וכדומה כדי שלא יבואו לשנות את מצבם בשבת.
- 3) אם אין פח מותר להניח מערב שבת את הסיר ישירות על האש, אך אם הורידו אותו אסור להחזיר וכן אסור בשבת עצמה להניח על אש גלויה גם מאכל יבש.
- 4) רצוי לחבר מראש תאורת חירום שתדלק ברגע שיפסק החשמל.
- 5) הטמנה – אפשר להטמין סירים חמים בשמיכות לפני השבת. אך בשבת מותר לעשות זאת רק אם לא מכסים אותם לגמרי, או שמטמינים כלי שני. (שש"כ פ"א עד-פד)
- 6) חימום מים – אם יש סיכוי שיחזור החשמל בשבת, או שהוא התחדש סמוך לכניסת השבת ולא הספיקו להרתיח מים, אפשר ביום שישי למלא את המיחם במים קרים, להניחו על הפלטה והוא הולך ומתחמם במשך השבת, ומותר בשימוש.
- 7) רצוי להשאיר ברז פתוח עם זרימה חלשה למנוע קפיאת מים בצינורות, העלולה להביא לתקלות שיביאו לחילול שבת.

תקלות בחשמל

- 1) אם יש הפסקת חשמל איזורית ויש סיכוי שיתחדש החשמל, עדיף לבטל את שעון השבת ולשים על מצב רגיל כדי שאם תתחדש, אספקת החשמל תהיה רציפה ולא יהיה צורך לשנות את זמני השעון. (עדיף להזיז את המתג בשינוי, כגון ע"י מזלג קטן)
- 2) דיווח על הפסקת חשמל: במקרה של הפסקת חשמל ממושכת בבתיים רבים או כשיש תינוקות רכים או חולים שעלולים להפגע מהקור, מותר לשלוח מסרון ב"שינוי" לגורמים האחראים (ההקשה בשינוי היא על ידי כפית וכדומה).
- 3) כשיש קור עז וחשש פיקוח נפש והיפותרמיה, או תינוקות רכים מאוד שעלולים להנזק ואין חשמל, מותר בשבת להוסיף נפט לתנור נפט. מותר לומר לנכרי להדליק עבורם אש (או"ח רעו, ה) ואז מותר גם לאחרים להנות מהאש. אם אין נכרי אז מותר גם לישראל להדליק עבורם אש. ואם

כבר הדליקו אש אז מותר לשים עליה פח ולחמם עליו מזון יבש כמו שמחממים על פלטה. **בכל מקרה של ספק פיקוח נפש ואין את מי לשאול יש להפר את קדושת השבת ולעסוק בפיקוח נפש כי "חמירא סכנתא מאיסורא"!**

4) בטחון – במקרה של תקלה מותר להדליק תאורת בטחון בשבת וכן מותר להדליק במקרה הצורך בשבת אחה"צ לפני הדמדומים ולא צריך לחכות לצאת השבת. כמו כן אם מאיזו סיבה עומד להתרוקן פלאפון של אנשי כיתת כוננות, מותר להטעינו בשבת ועדיף ע"י שעון שבת "תקע".

5) ונשמרתם מאד לנפשותיכם – כשיש הפסקת חשמל, ומדליקים נרות במקומות שלא רגילים להדליק בכל שבת, ומשתמשים באמצעי חימום כמו גז או עצים, יש לנקוט בכל אמצעי הזהירות ולא להשאיר נרות או אש בלא השגחה, בפרט כשהולכים לישון. והשם הטוב ישמור על עמו ונחלתו.

מוקצה

1) תאורת חירום – שדולקת, מותר לטלטלה לצורך. כן מותר להזיז רדיאטור במקרה הצורך.

2) קריאה לאור הנר – מה שאסרו חז"ל קריאה לאור הנר בשבת הוא רק בנרות שאורם אינו יציב מחמת פתילה שאינה טובה או שמן שאינו נמשך טוב, אבל בנרות שלנו שעשויים מפארפין ואורם טוב ויציב, וגם בנרות שמן שאין שינוי בעוצמת בערתם, מותר לקרוא לאורם בשבת. (מנ"ב רעה סק"ד ערוה"ש רעה, ב, וילק"ס שם בהערה ב)

3) טלטול מגש שהנרות שעליו כבו – האשכנזים – נהגו להניח מערב שבת על המגש דבר היתר חשוב הנחוץ בשבת כמו חלה, סידור או טבעת. ואז מותר לטלטל את המגש עם הנרות שעליו לאחר שכבו. (שש"כ כ, סד). לספרדים – אם התנה בפיו מערב שבת שיוכל לטלטל את הנרות לאחר שיכבו, הרי הוא מותר לטלטלם, ויכול להתנות על כך פעם אחת עבור כל השנה. (או"ח רעט, ג). אין התנאי מועיל לדעת פוסקי אשכנז, ואין הנחת דבר היתר על המגש מועילה לפוסקי הספרדים.

שלג

1) שלג אינו מוקצה. לכן מותר לפנותו אם הוא מפריע למעבר (שש"כ כה, יא) ומותר לעשות מהשלג כדורי שלג או בובות שלג (ילק"ס שח הערה יב) ויש אוסרים. (שש"כ טז, מה).

2) פינוי שלג מעל מזגן – כדי שלא יקפא וכן מעל קולט סולרי ליצור חשמל – מותר. (הרב ליאור)

3) הפשרת שלג לשתיה – לא מרסקים ביד אלא מניחים בתוך כלי בחדר מחומם והוא נימוח מאליו. למנהג האשכנזים לכתחילה רצוי שיהיו בכלי מים כדי שהשלג יפשיר ויתבטל במים שבכלי ורק במקום צורך מקילים להפשירו בכלי ריק.

4) עדיף להימנע מלשפוך נוזלים ישירות על השלג, אא"כ לא ניתן לשפוך באופן אחר או שיש בכך טורח. (או"ח שכ, יד)

5) משחקי שלג - מי שאינו מעורב במשחקי שלג, אסור לזרוק עליו כדורי שלג ולצערו.

6) מותר לנער קלות בגד שיש עליו שלג, אך לא ניעור חזק המוציא גם את המים שנספגו בבגד, וזה משום איסור מלבן. (או"ח שב,א ובה"ל שם).

מקוואות

- 1) במקרה של הפסקת חשמל יש ליצור קשר עם הבלנית הראשית לבדוק את ההיתכנות של טבילה במקווה היישובי, במקרה הצורך ייתן מענה ע"ב מקווה ביישוב שכן.
- 2) במקרה של חוסר בתאורה חשמלית ניתן לטבול לאור תאורת חירום, פנסים או נרות (לשים לב להיבטי הבטיחות).
- 3) במקרה של צורך בטבילה בליל שבת כשהמקווה ביישוב אינו פעיל – יש לפנות להתייעצות הלכתית עם רב היישוב.

חיילים

מצ"ב קובץ הנחיות ענף ההלכה ברבנות הצבאית לשבת עם מזג אויר חורפי קיצוני.

מטב"ל רב"ץ 672
מחלקת הרבנות
ענף ההלכה

בס"ד

דגשים הלכתיים לשבת בשלג

א. הכנות לשבת

- א. יש לפתוח את שקיות העטיפה החיצוניות של שקיות החימום.
- ב. יש לפלס את הצירים ככל הניתן, לפנות את השלג ולפור מלח.
- ג. יש להשאיר ברז פתוח לכדי זרוף, למניעת קפיאת המים בצינורות.
- ד. יש לוודא מזון ושתייה חמה לחיילים.
- ה. יש להכין את כלי הפינוי לפני שבת, לבצע שרשור, להסיר שלג מהשרשראות, למלא מיכל מלח, לכבות נורה פנימית ברכב ולתדלק.
- ו. יש לוודא שאמצעי החימום בעמדות פועלים לפני שבת.

ב. פינוי שלג בשבת

- א. פינוי הצירים יעשה בשבת בהתאם לצרכים המבצעיים, בהוראת מפקד הגזרה.
- ב. שלג שפוגע באפשרות להגיע לעמדות או פוגע בכוננות – מותר לפנותו.
- ג. פינוי שלג שנערם על גבי כלים המצויים בכוננות – יעשה באופן ידני מידי כמה שעות.
- ד. מותר לנגב את שמשות כלי הרכב ועמדות התצפית בפלנלית או בסמרטוט בד, תוך זהירות שלא לסחוט.
- ה. בהפעלת רכב פינוי בשבת, יש להקפיד להפעיל את מתג הצפרור, מתג פתיחת שמן הידראולי, מתג החימום ומתג 24 לפני הפעלת המנוע.

ג. שהיה בשלג

- א. אסור בשבת לרסק שלג לשתיה, אך מותר לתת אותו בתוך כוס שימס מאליו. למנהג האשכנזים יש להקפיד שיהיו מים בכוס לפני שיתן בה את השלג.
- ב. מותר ללכת על השלג בשבת, ואף להטיל מימיו עליו, אלא אם כן ניתן להימנע מכך בקלות.
- ג. אין לטבול את הידיים בשלג בשבת, אף לצורך נטילת ידיים.
- ד. אין לשחק בשלג או להכין בובות שלג בשבת.
- ו. שלג אינו מוקצה.
- ז. חיילים הסובלים מקור הפוגע בכשירותם המבצעית יפעלו על פי המדרג הבא: הפעלת שקית חימום, הפעלת מזגן (וכל אמצעי חימום אחר שאין בו חוט להט), הפעלת תנור חימום (בשינוי). במידת האפשר יבקשו מחייל שאינו יהודי שיפעיל את המזגן או התנור עבורם.
- ח. חיילים הסובלים מהקור, רשאים לבקש מחייל שאינו יהודי לחמם עבורם מים לשתיה חמה. בתנאי קור קיצוני, כשהדבר אינו מתאפשר, והקור מפריע לשמירת כשירותם המבצעית, רשאים אף לחמם זאת בעצמם בשינוי.

ד. עירוב

- א. הצטברות שלג על המחיצה אינה פוסלת את העירוב.
- ב. מותר לעטות כפפות ביציאה מחוץ לעירוב.
- ג. יש להימנע מיציאה עם שקית חימום מחוץ לעירוב, אם לא כשיש בכך תועלת מבצעית.

תא – הלכה

חמ"ל רבצ"ר